

De Duitse wet op de samenwerking in de bosbouw

Deze bijdrage ontvingen wij van de zijde van het Bosschap en het Staatsbosbeheer

I Inleiding

Bij de behandeling van de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor het dienstjaar 1970 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben verschillende afgevaardigden bij de Bosbouw-paragraaf het woord gevoerd naar aanleiding van het in de Memoria van Toelichting gestelde (zie Ned. Bosbouw Tijdschrift nr. 10/11, 1969). De economische toestand in de bosbouw had uiteraard de grootste belangstelling. In de Eerste Kamer werd in het bijzonder stilgestaan bij de wens tot meer samenwerking in de bosbouw te geraken. Onderlinge samenwerking kan een oplossing geven voor het probleem van verbetering van de bedrijfsresultaten.

Gewezen werd op de Duitse wet van 1 september 1969 "Gesetz über forstwirtschaftliche Zusammenschlüsse", welke wet de mogelijkheid biedt tot subsidiëring in de investeringskosten volgens een aflopende schaal, indien bij samenwerking tussen bos-eigenaren, waarvoor een bepaalde rechnorm moet zijn gekozen, investeringen plaatsvinden.

De Minister van Landbouw antwoordde hierop, dat – hoewel er een fundamenteel verschil is tussen de bosbouwkundige situatie in Duitsland en ons land – hij een samenwerking bij het beheer van grote complexen bos van belang acht en propageert. Hoewel er voldoende aanleiding is het Duitse voorbeeld op dit punt te volgen, wijst de Minister een experiment met een bepaalde stimuleringssubsidieregeling niet bij voorbaat af.

Hierna zal op bovenbedoelde Duitse wet op de samenwerkingsverbanden in de bosbouw, die o.m. de mogelijkheid opent tot subsidiëring in de kosten verbonden aan initiële investeringen, waarmee een verbetering van de voortbrenging en bevordering van de afzet van bosproducten is gediend, nader worden ingegaan. Daarbij zal achtereenvolgens aandacht worden geschonken aan:

– de diverse vormen van samenwerking naar Duits recht, welke deze wet kent, te weten: de Forstbetriebsgemeinschaft, het Forstbetriebsverband en de Forstwirtschaftliche Vereinigung. In dat kader zal ook worden aangegeven aan welke voorwaarden deze rechtsvormen op grond van deze wet moeten voldoen.

– de maatregelen ter bevordering van gezamenlijk beheer van het bosbezit.

II Vormen van samenwerking naar Duits recht en de daaraan te stellen voorwaarden**1 De Forstbetriebsgemeinschaften**

A Begrip: Een Forstbetriebsgemeinschaft is een privaatrechtelijke samenwerkingsvorm van grondeigenaren met als doel exploitatie van de bij deze organisatie ondergebrachte bosterreinen, verbetering van de bebossing van bepaalde percelen en vooral de opheffing van de nadelen bij de exploitatie, die voortvloeien uit o.m. geringe bedrijfsgrootte, versnipperd beheer, ontoereikende toegankelijkheid en andere structurele beperkingen.

B Taken: Aan de Forstbetriebsgemeinschaft zijn tenminste de volgende taken toegewezen:

- 1 Het nemen van gemeenschappelijke besluiten ten aanzien van bedrijfsplannen, economische plannen en individuele bosbouwkundige plannen evenals ten aanzien van plannen de produktie en de afzet van het hout betreffende.
- 2 De uitvoering van bebossingen, verbeteringen van de bodem en de uitvoering van verplegingswerkzaamheden inclusief bosbescherming en de aanleg en het onderhoud van wegen.
- 3 Het doen plaatsvinden van de houtkap, houtbewerking en het houttransport.
- 4 Het zorgen voor de aanschaf en het inzetten van machines en werktuigen voor de hierboven genoemde maatregelen.

Alleen erkende Forstbetriebsgemeinschaften kunnen onder de werking van de wet worden gerangschikt.

C Voorwaarden voor de erkenning door de daartoe in de deelstaten bevoegde autoriteiten zijn:

- 1 De Forstbetriebsgemeinschaft dient een privaatrechtelijke rechtspersoon te zijn.
- 2 De grootte, ligging en samenhang van de aangesloten terreinen moet een wezenlijke verbetering van de exploitatie mogelijk maken.
- 3 De statuten, het reglement of de maatschaps-

overeenkomst moeten bepalingen bevatten over:

- a de taken en de financiering van deze taken;
- b het recht en de plicht van de Forstbetriebsgemeinschaft om een goede taakvervulling te waarborgen;
- c strafbepalingen;
- d de verplichting van de deelnemers om het voor verkoop bestemde hout geheel of gedeeltelijk door de Forstbetriebsgemeinschaft ten verkoop te doen aanbieden, indien de verkoop van hout tot de taak van deze organisatie wordt gerekend. Deze verplichting bestaat niet voor die hoeveelheid hout, waarvoor de leden zich reeds voor de toetreding tot de Forstgemeinschaft contractueel tot verkoop verbonden hebben.

4 De Forstbetriebsgemeinschaft moet minstens zeven deelnemers omvatten en zij moet een wezenlijke economische mededinging op de houtmarkt laten bestaan.

5 Wordt voor de Forstbetriebsgemeinschaft de rechtsvorm van een coöperatieve vereniging of een maatschap gekozen, dan dienen de statuten nog bepalingen omtrent het in- en uitreden van leden en de bevoegdheden van de diverse organen te bevatten.

6 De duur van de overeenkomst moet minstens drie jaren zijn.

7 De Forstbetriebsgemeinschaft met een in aandelen verdeeld maatschappelijk kapitaal moet garanderen, dat tenminste gedurende een periode van drie jaren de taken van de Forstbetriebsgemeinschaft worden uitgevoerd.

8 De bevoegde autoriteiten van de deelstaat kunnen dit erkenningsbesluit herroepen indien de Forstbetriebsgemeinschaft zijn taak gedurende een lange periode niet of niet voldoende vervult.

2 Forstbetriebsverbände

Een Forstbetriebsverband is een door de daartoe bevoegde autoriteiten van de deelstaat erkend samenwerkingsverband van grondeigenaren met een publiekrechtelijke rechtsvorm, die dezelfde taken heeft als een Forstbetriebsgemeinschaft met uitzondering van de uitvoering van uniforme bedrijfsplannen. Een Forstbetriebsverband is slechts bestemd voor uit bosbouwkundig oogpunt gezien bijzonder ongunstige gebieden. Verdere vereisten voor de vorming van een Forstbetriebsverband zijn, dat:

- a de organisatie op grond van de omvang, de ligging en samenhang van de in aanmerking komende percelen een wezenlijke verbetering van de exploitatie mogelijk maakt.
- b de organisatie een wezenlijke economische mededinging op de houtmarkt laat bestaan.
- c tenminste 2/3 der eigenaren, die minstens 2/3 van de oppervlakte vertegenwoordigen met de vorming van een Forstbetriebsverband instemmen.
- d een door de daartoe bevoegde autoriteiten van de deelstaat aan alle betrokken grondeigenaren gericht

uitnodiging, die voor maximaal twee jaar geldt, om een Forstbetriebsgemeinschaft op te richten, zonder resultaat is gebleven.

Ten aanzien van percelen, die een bijzondere publieke bestemming krijgen, is bepaald dat deze percelen alleen na verkregen toestemming, van een Forstbetriebsverband deel kunnen uitmaken.

Naast bovengenoemde voorwaarden voor de stichting van een Forstbetriebsverband bevat de wet nog bepalingen over het register met de ingeschreven percelen grond, de statuten, de wijziging van de statuten, de deelnemers, de bevoegdheden van de diverse organen van deze organisatie, – zoals de algemene vergadering, de ledenraad en het bestuur – en het toezicht op de organisatie door de autoriteiten in de desbetreffende deelstaat. Besluiten ten aanzien van de verkoop van percelen grond, de vestiging van zakelijke rechten op grond en het aangaan van leningen en borgtochtovereenkomsten behoeven de goedkeuring van de autoriteiten. Het brengen van percelen grond buiten het verband van het Forstbetriebsverband kan enerzijds geschieden bij een langs publiekrechtelijke weg vastgestelde bestemmingswijziging van die gronden en anderzijds na verkregen toestemming van de daartoe in de desbetreffende deelstaat bevoegde autoriteiten. In het laatste geval kan deze toestemming alleen om gewichtige redenen worden verleend. Deze toestemming dient daarentegen achterwege te blijven, indien een dergelijke maatregel de taakvervulling van het Forstbetriebsverband in gevaar zou brengen.

Het Forstbetriebsverband heft van de deelnemers een financiële bijdrage, althans indien de uitgaven de inkomsten overtreffen. De omslag zal hoofdzakelijk geschieden in de vorm van een areaalheffing.

Voor bepaalde doeleinden kunnen bijzondere financiële bijdragen worden verlangd. Een besluit van de Algemene Ledenvergadering tot beëindiging van het Forstbetriebsverband kan met een stemmenmeerderheid van tenminste 3/4 van alle deelnemers worden genomen. Dit besluit behoeft bekrachtiging van de bevoegde autoriteiten van de desbetreffende deelstaat.

3 Forstwirtschaftliche Vereinigungen

Een forstwirtschaftliche Vereinigung is een privaatrechtelijke samenbundeling van erkende Forstbetriebsgemeinschaften, Forstbetriebsverbände, Waldwirtschaftsgemeinschaften of soortgelijke organisaties met inbegrip van de zgn. Gemeinschaftsforsten, met uitsluitend als oogmerk de voortbrenging en de afzet van bosprodukten aan de eisen van de markt aan te passen.

Deze forstwirtschaftliche Vereinigungen worden op een daartoe strekkend verzoek erkend door de autoriteiten van de desbetreffende deelstaat, indien zij de volgende taken vervullen:

- 1 Voorlichting en advies aan de deelnemers;
- 2 Coördinatie van de afzet;
- 3 Het in voorraad houden en het verwerken van de produkten, die voldoen aan de eisen, die daaraan op de markt worden gesteld.
- 4 De aanschaf en het inzetten van machines en werktuigen. Een forstwirtschaftliche Vereinigung wordt als zodanig door de autoriteiten onder de volgende voorwaarden erkend:
 - a Zij dient een privaatrechtelijke rechtsvorm te bezitten;
 - b Zij moet in staat zijn, duurzaam de aanpassing van de bosbouwkundige voortbrenging en de afzet van bosprodukten aan de eisen van de markt te bewerkstelligen;
 - c De statuten of de samenwerkingsovereenkomst moeten bepalingen over de financiering van de taken omvatten;
 - d Zij dient een wezenlijke economische mededinging op de houtmarkt te laten bestaan.
 Het met betrekking tot de Forstbetriebsgemeinschaften onder C. 8 bepaalde is eveneens op een forstwirtschaftliche Vereinigung van toepassing.

III De maatregelen ter bevordering van gezamenlijk beheer van het bosbezit

Ter stimulering van de in deze wet genoemde vormen van samenwerking ten aanzien van het beheer van bosbezittingen kent de wet een tweetal maatregelen, te weten:

- de toekenning van financiële bijdragen;
- de ontheffing van bepalingen van de wet tegen de beperkingen ten aanzien van de economische mededinging (das Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen).

1 De toekenning van bijdragen

In artikel 25 van de wet wordt het volgende bepaald:

- 1 De samenwerkingsverbanden op het gebied van de bosbouw in de zin van deze Wet kunnen naar rato van de beschikbare financiële middelen bijdragen in de kosten verbonden aan initiële investeringsuitgaven (Erstinvestitionen) ontvangen, waarmee de verbetering van de voortbrenging en de bevordering van de afzet van bosprodukten is gediend. Het bedrag van het subsidie kan maximaal 40% van de investeringskosten bedragen.
- 2 Bovendien kunnen de hier bedoelde samenwerkingsverbanden naar rato van de beschikbare financiële middelen gedurende vijftien jaren achtereenvolgende bijdragen in de beheers- en voorlichtingskosten worden verleend. De hier bedoelde bijdragen kunnen gedurende de eerste vijf jaren maximaal 40% in de daarop volgende vijf jaren maximaal 30% en voor de resterende vijf jaren maximaal 20% van de desbetreffende kosten bedragen.
- 3 Het onder 1 en 2 gestelde is ook van toepassing

op publiekrechtelijke Waldwirtschafts-genossenschaften met inbegrip van de Gemeinschaftsforsten, voorzover de taak van deze organisaties bestaat uit de verbetering van de voortbrenging in de bosbouw en de bevordering van de afzet van bosprodukten en indien zij een wezenlijke economische mededinging op de houtmarkt laten bestaan.

2 Ontheffing van de bepalingen van de Wet tegen de beperkingen ten aanzien van de economische mededinging

1 Par. 1 van de wet tegen de beperkingen ten aanzien van de economische mededinging van 3 januari 1966 wordt niet toegepast op besluiten van erkende Forstbetriebsgemeinschaften en Forstbetriebsverbände, voorzover zij de voortbrenging in de bosbouw en de afzet van bosprodukten betreffen. Dit geldt eveneens voor de conform publiekrechtelijke rechtsregels gestichte Waldwirtschafts-genossenschaften en op soortgelijke tot stand gekomen samenwerkingsverbanden, met inbegrip van de Gemeinschaftsforsten, voorzover deze organisaties een wezenlijke economische mededinging op de houtmarkt laten bestaan.

2 Een erkende forstwirtschaftliche Vereinigung in de zin van deze wet mag haar leden ten aanzien van de prijsvorming van advies dienen en aanbevelingen op dit terrein doen.

3 Voor het overige blijven de bepalingen van de Wet tegen de beperkingen ten aanzien van de economische mededinging van toepassing. In de gevallen omschreven in de bovenstaande leden 1 en 2 is art. 104 van de Wet tegen de beperking ten aanzien van de economische mededinging van toepassing.

IV Enige slotopmerkingen

Hoewel de Duitse wet betreffende de samenwerking in de bosbouw eerst recentelijk in werking trad en derhalve thans moeilijk kan worden beoordeeld, in hoeverre deze wet de samenwerking tussen de bosbedrijven in Duitsland zal bevorderen, is de verwachting, dat hiervan een stimulerende invloed zal uitgaan, wel gerechtvaardigd.

Gelet op de in de inleiding vermelde mededeling van de Minister van Landbouw en Visserij, rijst dan ook de vraag of ook hier te lande maatregelen ter stimulering van de samenwerking in de bosbouw gewenst zijn.

Op grond van de aanbevelingen uit het structuurrapport van het Bosschap - aldaar wordt gepleit voor schaalvergroting, welke noodzakelijk is bij de huidige Nederlandse verhoudingen met een qua beheersstructuur sterk versnipperd bosbezit - kan eerdergenoemde vraag slechts positief worden beantwoord. Immers samenwerking kan zowel bijdragen tot een optimaal gemeenschappelijk inzetten van machines en arbeid bij de uitvoering van werkzaam-

heden, als tot de gezamenlijke bundeling van aan derden uit te besteden werkzaamheden, waardoor tevens de totstandkoming van ondernemingen welke voor derden bosbouwwerkzaamheden verrichten (loonbedrijven) zal worden bevorderd. Bovendien kan bij samenwerking concentratie van het houtaanbod plaatsvinden, hetgeen kan bijdragen tot een zo efficiënt mogelijke organisatie van de afzet in de bedrijfskolom tussen houtproducent, houthandelaar en gebruiker en verbruiker van hout. Mede daardoor

zullen in de toekomst de afzet - en verwerkingsmogelijkheden van inlands hout niet alleen kunnen blijven bestaan, maar mogelijk zelfs kunnen worden uitgebreid. Hopelijk zal dit artikel bijdragen tot de ontwikkeling van initiatieven om te komen tot schaalvergroting in de bosbouw enerzijds en tot de totstandkoming van een op de Nederlandse verhoudingen afgestemde stimuleringsregeling van overheidswege, anderzijds.

Bomenstichting

Onlangs werd opgericht de "Bomenstichting", een stichting die zich vooral ten doel stelt het instand houden van de boom als waardevol individu in stad en land en het bevorderen van de waardering voor bomen.

Artikel 3 uit de statuten luidt:

"De stichting heeft ten doel het behouden en verzorgen van bomen in het algemeen in het woonmilieu en het landschap, in het bijzonder van solitair staande of historisch belangrijke bomen, van boomgroepen en van oude cultuurvormen van bomen, zoals snoeilinden, heggen en houtwallen, alsmede het doen aanplanten van jonge bomen.

Zij tracht dit doel te bereiken door het bevorderen van het blijvende onderhoud daarvan, door het bijeenbrengen en doen bijeenbrengen van financiële middelen om dit onderhoud te bekostigen, door het stimuleren van overheid, particulieren en instellingen om zich voor dit doel in te zetten, door het doen houden van lezingen, door verspreiding van goede literatuur en door voorlichting op scholen en door het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek over de functie van bomen in de samenleving.

De stichting beoogt niet het maken van winst."

In het bestuur heeft o.m. zitting de heer B. Garthoff, terwijl de stichting geadviseerd wordt door de gebroeders Copijn, ervaren boomchirurgen.

De Bomenstichting verzamelt gegevens over bijzondere bomen in Nederland en verstrekt adviezen voor hun behoud. Men kan hiervoor terecht bij de voorzitter, jhr. mr. H. G. A. Hoof, Dribergseweg 3c te Zeist, tel. 03404-14725. Men kan ook donateur worden (wellicht een suggestie voor onze lezers) door storting op rekening van de Bomenstichting bij Pierson, Heldring en Pierson te Amsterdam of op postgiro nr. 2108755 t.n.v. "Bomenstichting", Dribergen.

Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB

Recreatiestudiedag 1970

De Koninklijke Nederlandsche Toeristenbond ANWB organiseert een recreatiestudiedag gewijd aan het onderwerp

Samengaan van natuurbehoud en recreatie

op dinsdag 10 november 1970 in het RAI-Congrescentrum te Amsterdam.

De volgende inleidingen zullen worden gehouden: *Samengaan van natuurbehoud en recreatie; nationaal en regionaal* door ir. W. G. van der Kloet, Hoofd van de Stafafdeling Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer.

Beheer van natuurterreinen in verband met het samengaan van natuurbehoud en recreatie door dr. ir. F. C. M. Roderkerk, Directeur van de Stichting "Het Nationale Park De Kennemerduinen".

Integratie van belangen in de moderne landinrichting door ir. F. C. Prillewitz, Hoofd van de afdeling Landinrichting van de Rijksplanologische Dienst.

Het programma van de studiedag luidt als volgt:

9.30 uur Koffie

10.00 uur Welkomstwoord door ir. F. H. van der Linde van Sprankhuizen, voorzitter van de ANWB

10.15 uur Officiële opening door mr. H. J. van de Poel, staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

10.30 uur Inleiding van ir. Van der Kloet

11.00 uur Koffie

11.15 uur Inleiding van dr. ir. Roderkerk

11.45 uur Inleiding van ir. Prillewitz

12.15 uur Lunch

14.00 uur Enige filmische waarnemingen terzake van de besproken onderwerpen

14.20 uur Forumdiscussie onder voorzitterschap van mevr. mr. Chr. A. de Ruyter-de Zeeuw

15.00 uur Thee

16.00 uur Einde van de studiedag